

Ratyfikacja Protokołu o Skardze Zbiorowej potrzebna tu i teraz

Protokół o skardze zbiorowej - jak wykorzystać? Przykład drugi: Włochy, elastyczne formy zatrudnienia i brak ochrony, związkowcy wygrywają. Skarga nr 91/2013, decyzja z 12 października 2015 r.

Polska nie ratyfikowała żadnego z protokołów o skardze zbiorowej do aktów ONZ i Rady Europy. Poniższa notka pokazuje przykład wykorzystania przez partnerów społecznych protokołu o skardze zbiorowej do Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej (ZEKS). Protokół o skardze zbiorowej to narzędzie kontroli władzy publicznej, wzmocnienia dialogu społecznego i uznania roli partnerów społecznych.

Co.co.co., czyli prekariat po włosku

Włoska centrala związkowa CGIL złożyła w 2013 r. skargę do Europejskiego Komitetu Praw Społecznych (ECSR) dotyczącą traktowania tzw. pracowników "co.co.co." osób zatrudnianych na podstawie kontraktów cywilnoprawnych o charakterze współpracy ciągłej i koordynowanej (*collaborazione coordinata e continuativa*).

Te formy zatrudnienia były masowo stosowane w sektorze publicznym i prywatnym, często zamiast zwykłych umów o pracę, ale bez odpowiednich gwarancji prawnych i socjalnych.

Co orzekł Komitet?

W decyzji z 12 października 2015 r. (skarga nr 91/2013), ECSR stwierdził:

- Włochy naruszyły art. 1 ust. 2 ZEKS nie zapewniły odpowiedniej ochrony pracownikom "co.co.co.",
- Państwo nie zapobiegało nadużywaniu elastycznych form zatrudnienia i nie chroniło pracowników przed dyskryminacją ze względu na formę umowy,
- Równość praw pracowniczych musi być zachowana niezależnie od rodzaju kontraktu, jeśli praca wykonywana jest w sposób podporządkowany i ciągły,

- System zabezpieczenia społecznego nie obejmował w pełni pracowników zatrudnianych na kontraktach cywilnych, co było niezgodne ze standardami Karty,
- Skarga zakończyła się częściowym sukcesem: nie wszystkie zarzuty CGIL zostały uznane, ale kluczowe naruszenie prawa do ochrony przed wykluczeniem zawodowym zostało potwierdzone.

Dlaczego to ważne?

- Skarga CGIL pokazała, że międzynarodowe standardy pracy mogą obejmować także osoby zatrudnione „poza etatem”,
- Komitet uznał, że elastyczność nie może oznaczać niższych standardów ochrony,
- Orzeczenie pomogło w zainicjowaniu publicznej debaty i zmian legislacyjnych we Włoszech.

Ta sprawa ma też duże znaczenie dla krajów, gdzie popularne są umowy cywilnoprawne, takich, jak Polska. Bez protokołu o skardze zbiorowej partnerzy społeczni nie mają możliwości zakwestionowania tych praktyk w sposób instytucjonalny.

Przypominamy:

Postulat ratyfikacji Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej i protokołu o skardze zbiorowej od lat znajduje się w dokumentach programowych NSZZ „Solidarność”, w tym w Uchwale programowej XXXI Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” (Spała, 19–20 października 2023 r.).

W ramach projektu „Rozwój zdolności NSZZ ‘Solidarność’ dla aktywnego udziału w procesie monitorowania i stanowienia prawa” w kwietniu 2026 r. planowane jest seminarium dotyczące ratyfikacji ZEKS.

Barbara Surdykowska, ekspert prawny Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

